

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ

*Рибачук К.Р.
студентка 3-го курсу юридичного факультету
ДВНЗ «УжНУ»*

Постановка проблеми. На міжнародному рівні проблемі захисту тварин відведено значне місце, що обумовлено великою кількістю нормативно-правових актів, які регулюють дане питання. Кожна людина має моральний обов'язок поважати всіх істот на землі, в тому числі й тварин, оскільки вони як і люди здатні відчувати біль, страждати та пам'ятати.

Жорстоке поводження з тваринами у суспільстві, де повинна панувати мораль і гуманність, на жаль, зустрічається не рідко і негативно впливає на свідомість людей, їх моральне обличчя, сприяє поширенню жорстокості та агресивності серед дітей та молоді, які є майбутнім нашої країни та світової спільноти в цілому.

Стан дослідження. Даній темі приділялось небагато уваги зі сторони різних науковців України. Лише на рівні коментарів до КК України, розділів у підручниках, навчальних посібниках та наукових статтей ця тема частково висвітлювалася І.М. Даньшиним, М.Й. Коржанським, В.В.Кузнєцовим, А.В. Ландіною та ін. Окремо слід відзначити вклад у науковий розвиток вказаної проблематики І.Головко, яка комплексно на дисертаційному рівні дослідила кримінальну відповідальність за жорстоке поводження із тваринами.

Виклад основного матеріалу.

Розпочати висвітлення даної проблеми доцільним було б, на мою думку, з виразу Антуана де Сент-Екзюпері: «Ми відповідальні за тих, кого приручили»

Суспільна небезпека жорстокого поводження з тваринами передусім полягає не тільки у тому, що жорстокість відносно тварин завдає їм шкоди, але в тому, що вона часто є джерелом багатьох інших злочинів та правопорушень проти життя та здоров'я людини. Судова практика свідчить, що багато з тих осіб, які вчинили тяжкі злочини проти людини, починали зі знуцання над тваринами. Тому потрібно приділити увагу особливій нормативно-правовій регламентації відносин, спрямованих на захист тварин, що буде сприяти захисту громадської моральності. Ті підлітки, які знуцаються над ,скажімо, собаками, у майбутньому не будуть поважати і людське життя.

Аналіз законодавчої практики зарубіжних країн дозволив з'ясувати, що в різних державах різний підхід до міри покарання за вказане правопорушення. Зокрема, в Ізраїлі чи КНР злочинець, який знуцався над твариною може сісти за ґрати на 3 роки, в той час як в Австрії, Естонії чи Литві такий правопорушник отримає покарання у вигляді одного року позбавлення волі, а скоріше за все відбудеться штрафом.

При аналізі українського законодавства, слід зауважити, що до 1960 року в Україні не існувало норми Кримінального Кодексу, за порушення якої особа несла б кримінальну відповідальність за жорстоке поводження з тваринами. До 1960 року йшлося про тварин лише як об'єкт власності, а кримінальна відповідальність наступала внаслідок знищення чи пошкодження майна(тварин) [1;с.8]

Та з розвитком цивілізованого суспільства, на національному рівні відповідальність за жорстоке поводження з тваринами передбачена Законом України «Про захист тварин від жорстокого поводження» від 26 лютого 2006 р., Кримінальним Кодексом України(ст.299), Кодексом України про адміністративні правопорушення(ст. 89).

Великих зусиль потребує доведення факту того, що з тваринами жорстоко поводитися. Навіть якщо у тварину стріляли чи її отруїли, важко довести, що вона страждала.

Наприклад, у ч. 1 ст. 299 КК України передбачається, що знуцання над тваринами, що належать до хребетних, із застосуванням жорстоких методів або з хуліганських мотивів, а також нацьковування цих тварин одна на одну караються штрафом до п'ятдесяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців; за ч.2 – ті ж дії, вчинені у

присутності малолітнього, караються штрафом до двохсот неоподаткованих мінімумів доходів громадян або обмеженням волі до трьох років.[6]

А у ст.89 КУпАП передбачено, що жорстоке поводження з тваринами, їх мордування або вчинення інших дій, що призвели до їх мучення, каліцтва чи загибелі, тягнуть за собою накладення штрафу від дев'яти до двадцяти одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян. [5]

На моє переконання, санкція ст.299 КК України потребує законодавчого вдосконалення, оскільки в ній не передбачена нижня межа санкцій. На мою думку, нижня межа ст.299 КК України повинна бути вищою, аніж вища межа санкції, передбачена ст.89 КУпАП.

Також потребує змін і назва ст.299 КК України. В цьому питанні, я повністю підтримую зауваження С.Д.Калмикова, який наголошує, що у назві статті повинно йтись не про тварин у множині, а у однині, оскільки це було б правильно, тому що відповідальність настає за жорстоке поводження хоча з однією твариною. Продовжуючи цю тему, доцільно було визначити як кваліфікуючу ознаку жорстоке поводження з декількома тваринами, визначивши конкретну їх кількість, передбачивши за це суворішу санкцію. [4;с.100-102]

Позитивний фактом є те, що проблемі законодавчого удосконалення жорстокого поводження з тваринами приділяється увага і у Верховній Раді України. Наразі у парламенті зареєстровано проект закону «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення (щодо відповідальності про жорстоке поводження з тваринами та порушення правил їх утримання)» Відповідно до даного законопроекту, пропонується вилучити зі ст.299 КК України кваліфікуючу ознаку предмета злочину «відносяться до хребетних», оскільки в законодавстві відсутній поділ тварин на хребетних та безхребетних.

Також пропонується доповнити об'єктивну сторону складу злочину, передбаченого ст.299 КК України діянням у формі жорстокого умиртвіння тварин – без застосування знеболюючих засобів, що запобігають відчуттю тваринами болю та страждання.

Проаналізувавши всі справи, що були внесені до Єдиного державного реєстру судових за 2014 рік по кримінальній відповідальності за жорстоке поводження з тваринами, можна зробити такі висновки: всього було порушено 25 проваджень, за 11 з них підозрюваного було визнано винними. У більшості випадків покарання за вчинене діяння обмежувалося штрафом не більше 850 грн. Але є й один виняток, за яким особа була покарана у вигляді штрафу - 3400 грн. [3]

На мій погляд, якби розміри штрафу та строк обмеження волі був збільшений за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст.299 КК України, в нашій державі поменшало б фактів жорстокого поводження з тваринами. Адже однією з причин, що спонукає осіб до вчинення даного правопорушення є відчуття безкарності та незнання закону, проте не треба забувати, що чинне законодавство передбачає не лише адміністративну, але й кримінальну відповідальність за жорстоке поводження з тваринами.

*Науковий керівник:
к.ю.н., доцент Ступник Я.В.*

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Головка І. Кримінальна відповідальність за жорстоке поводження з тваринами: автореф. дис. на здоб. Наук. Ступеня канд. Юрид. Наук: 12.00.08 – «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право»/ І.Головка. – К., 2012 – 23 с.
2. Європейська конвенція про захист домашніх тварин від 13.11.1987 р.
3. Єдиний державний реєстр судових рішень // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua>.
4. Калмиков Д. Перспективи вдосконалення кримінального законодавства в частині захисту тварин від жорстокого поводження / Д. Калмиков // Юридична Україна. – 2013. - №5. – С.100-102.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. №8073 - Х/[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>